

26. 7. 2018

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Bůh stvořil Senát?

Internet je takřka bezbřehý prostor pro vyjadřování rozličných názorů. Kdyby měl jeden polemizovat se vším zveřejněným, co si kritickou reakci zaslouží, nečinil by ničeho jiného. Tak neobvykle dlouho však byla na hlavní straně odborného titulu www.epravo.cz – celých 33 dnů umístěna politická agitka či jinak řečeno pro ty, kdož mají raději dávnější historii a literaturu - filipika, uvedená titulkem obsahujícím velmi silná slova „Proboha, nepohrávejme si s myšlenkou na zrušení Senátu – aneb I každý populismus musí mít svou mez“, [1] od Petra Kolmana, podložená pouze politickými názory autora a antipatiemi k jistému více či méně, ale zcela jistě, úspěšnému politikovi, namísto argumentů odborných, ústavně-právních, že si možná zaslouží oponenturu.

Vysokoškolský (univerzitní) učitel práva P. Kolman běžně a často publikuje své komentáře k veřejnému a politickému dění v časopisu Reflex a jeho internetové verzi, jestliže však vyšel na převážně právnickém serveru, přimělo mě to k reakci, ačkoliv nejsem, na rozdíl od autora, nijak politicky angažován, nejsem dokonce ani voličem politického subjektu, proti němuž resp. proti jehož předsedovi a jeho vcelku legitimním úvahám o uspořádání ústavně-politického systému, příspěvek směřoval. Ačkoliv nejsem ani praktikujícím křesťanem, v zásadě ani jiného náboženského vyznání, domnívám se, že Senát a jeho existence rozhodně nestojí za braní jména Božího do úst (resp. dovolávání se ho v písemném projevu) nadarmo, protože i mně klení a braní jména Božího do úst nadarmo, a to i v podstatě emotivnějších a osobně důležitějších životních situacích, mí křesťanští kolegové vyčítají.

Konzistentní jedenadvacetiletá kritika, ne pod vlivem aktuálního úspěchu jednoho politika

Kriticky k Senátu jsem se vyjadřoval publicisticky ještě v době, kdy ještě ani fakticky neexistoval, již od schválení Ústavy České republiky v r. 1992. - Ostatně Prozatímní Senát (viz ust. čl. 106 odst. 2 Ústavy ČR) – jako odkladiště, zaopatřovací ústav českých politiků, kteří dobře nepředvídali situaci po volbách v r. 1992, jež vyústila v rozpad Československa (České a Slovenské Federativní Republiky), a nekandidovali do České národní rady (jež se stala podle čl. 106 odst. 1 Ústavy ČR Poslaneckou sněmovnou), nýbrž do Federálního shromáždění, ustaven nebyl. Celé 4 roky se bez něj Česká republika obešla. A obešla by se i bez Senátu. – Nebudu tedy opakovat již dříve vyřčené argumenty proti Senátu, dovoluji si odkázat na dřívější pojednání, např. na svůj poslední článek před jeho ustavením: Před volbami už bez iluzí o možnostech Senátu, Svobodné Slovo, 8. 11. 1996.[2] Vypořádám se, a to rovněž stručně, jen s tím minimem argumentů, které Petr Kolman uvedl ve prospěch Senátu.

P. Kolman zmiňuje jako první zákonodárnou iniciativu. Návrh zákona však může podat i poslanec (je pozoruhodné, že jednotlivý poslanec má stejné právo jako celá komora parlamentu), skupina poslanců nebo zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku (kraje). Pokud by to po případném zrušení Senátu přišlo někomu nedostatečné, jistě by slušela zákonodárná iniciativa přímo volenému prezidentu republiky, který je nyní nadán možná největší legitimitou ze všech ústavně-politických orgánů. Účast Senátu na normotvorbě je jen jakýmsi 4. čtením zákona po 3 čteních návrhu zákona v Poslanecké sněmovně – jakoby snad o kvalitě zákona rozhodoval počet oněch čtení a ne fundované podklady a kvalifikace legislativců... Jen zjednodušeně dodám, že i „veto“ Senátu vůči zákonům přijatým Poslaneckou sněmovnou je toliko suspenzivní a až na výjimky jej může Poslanecká sněmovna přehlasovat pouhou většinou všech svých členů, tedy stačí jen 101 poslanců ze 200, aby se vypořádali s odlišným názorem Senátu a negovali jej. Senát podle P. Kolmana disponuje

celou řadou kompetencí vztahujících se k ostatním veřejným institucím. Zdůraznil, že dává či nedává souhlas se jmenováním soudců Ústavního soudu, které Senátu navrhuje prezident republiky. Předseda Senátu vyhláší volbu prezidenta republiky. Nově zvolený prezident skládá slib do rukou předsedy Senátu na společné schůzi obou komor a předseda Senátu taktéž přijímá abdikaci prezidenta. Pouze Senát může se souhlasem Poslanecké sněmovny podat žalobu proti prezidentovi k Ústavnímu soudu. Jde o vskutku nevýznamné a zřídka uplatňované kompetence, čím rozhodně nevolám po rozšíření pravomocí Senátu, ale přesně naopak, když už přispívám do nikoliv právnické, ale převážně politické diskuse. Dále P. Kolman obhajuje Senát typickou frází jeho zastánců jako demokratickou pojistku. Odpůrci politika a jeho hnutí, jehož úvahy o změnách ústavně-politického systému ČR P. Kolmana kritizuje, hovoří po jeho úspěchu ve volbách do Poslanecké sněmovny o demontáži demokracie, Kolmanův domovský titul Reflex dokonce v jednom komentáři hovoří o 2. polistopadové republice, ta 1. opravdu demokratická prý skončila jmenováním onoho politika premiérem ČR... (Toto označení si osvojili i další politici a komentátoři a hojně začali užívat poté, co sice až druhá vláda pod vedením onoho kritizovaného politika po mnoha měsících od voleb získala důvěru Poslanecké sněmovny.) Tak nač tedy máme ten Senát, říkám ironicky, jestliže tomu nezabránil? Ostatně, když je v důsledku politické krize rozpuštěna Poslanecká sněmovna, může Senát přijímat zákonná opatření. Ve Sbírce zákonů najdeme jen jedno jediné.[3]

Zdrojem moci je stále lid, anebo už ne? čili Jak zrušit Senát

Domnívám se, že všechny kompetence Senátu mohou bez problémů převzít jiné ústavní orgány, povětšinou samozřejmě Poslanecká sněmovna. Mandát mnoha senátorů postrádá legitimitu, když uvážíme, jak malým procentem oprávněných voličů byli do své funkce zvoleni. Voliči – tedy lid, který je zdrojem veškeré moci (ust. čl. 2 odst. 1 Ústavy ČR) – tím jasně vyjadřuje svůj názor na potřebnost Senátu. A právě zde bych spatřoval cestu k jeho zrušení. Kapři si sami rybník nevypustí, nepředpokládám, že by – pokud by v Senátu nepřevládly síly, které jeho existenci nejsou nakloněny – byl někdy schválen ústavní zákon o zrušení Senátu i Senátem (k přijetí ústavního zákona je třeba podle ust. čl. 9 odst. 4 Ústavy ČR souhlasu třípětinové většiny všech poslanců a třípětinové většiny přítomných senátorů) – ostatně i ony politické síly by v zájmu zajištění svých politických kádru možná na tuto instituci změnilý názor, protože by posloužila jako jejich vhodné odkládiště a zabezpečení... Referenda se už vůbec nedovoluji – ostatně čteme, vidíme a posloucháme ve sdělovacích prostředcích, jak se ho politici, ale i ústavní soudci, když reálně hrozí uzákonění obecného referenda, bojí (když už se dotýkáme náboženství a užíváme s ním souvisejících pojmů) jako čert kříže. Veřejnost by si však mohla vynutit přijetí zákona, na jehož základě by nebyly obsazeny mandáty v Senátu v těch volebních obvodech, kde by voličská účast v obou kolech nebo ve 2. kole nedosáhla určité hranice – třeba 20, 33, 50 %... (resp. by vítězný kandidát nezískal uvedený počet platných hlasů; kdyby byla na popud prezidenta republiky, který ji několikrát inicioval, zavedena volební povinnost, pak by se mohli občané proti Senátu vyslovit právě neplatnými hlasy) s tím, že pokud by takto nebyla obsazena určitá část mandátů, řekněme 60, 50 %, Senát by tím skončil. Patrně by se k volbám obtěžovali jen sami kandidující, jejich rodiny a osazenstvo stranických sekretariátů...

Závěrečné shrnutí oponentního názoru

Senát podle mého názoru za celou dobu svého působení neprokázal potřebu své existence, náklady na jeho fungování a ustavování (volební náklady) z peněz daňových poplatníků by mohly být vynaloženy účelněji nebo by vůbec nemusely být od daňových poplatníků vybrány. Senát není posvátný, ani on sám resp. dvoukomorový parlament není podstatnou náležitostí demokratického právního státu, jejíž změna je podle ust. čl. 9 odst. 2 Ústavy ČR nepřípustná. Ústavní úprava pouhé technologie moci vskutku nemusí být tak hájená a rigidní jako úprava lidských a občanských práv.

Richard W. Fetter,

autor se specializuje na pracovní a občanské právo (v letech 1994 – 1995 se jako právní konzultant Kanceláře prezidenta republiky profesně zabýval především právem ústavním)

[1] K dispozici >>> [zde](#).

[2] Jediné, nač jsem pozměnil názor, je otázka účasti ve volbách a její význam. Jestliže jsem tehdy vyzval čtenáře, aby přece jenom volby neignorovali, aby nenechali propadnout svůj hlas a volit šli, od jisté doby až dosud vidím naopak voličský nezáměr jako možný prostředek vedoucí ke zrušení Senátu, nechtěného ho to, ale posléze přece narozeného, dítěte ústavně-politických změn souvisejících s rozpadem federace, leč k tomu ještě v článku později.

[3] Zákonné opatření č. [340/2013](#) Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí.

© EPRAVO.CZ – Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)